

aps

Aanbod APS-havo/vwo

Schooljaar 2011-2012

Maatwerk
Conferenties
Cursussen
Studiedagen

Aanbod APS-havo/vwo

Schooljaar 2011-2012

Maatwerk
Conferenties
Cursussen
Studiedagen

APS is een toonaangevend onderwijsadviesbureau op het gebied van leren, onderwijsvormgeving, schoolontwikkeling en leiderschap. Via advies, training, coaching en projectleiding werken we met docenten en leidinggevenden aan duurzame vernieuwing. Onze aanpak is geënt op wetenschappelijke inzichten, deelname aan innovatieprojecten en ervaring in de praktijk van alledag. We werken met 120 trainers/adviseurs.

APS-havo/vwo

Postadres Postbus 85475 - 3508 AL Utrecht
Bezoekadres Zwarte Woud 2 - 3524 SJ Utrecht
Telefoon 030 28 56 800
Fax 030 28 56 892
E-mail g.bootsma@aps.nl
Website www.aps.nl/havovwo

Vormgeving APS, Marije Koopmans
Foto's Shutterstock
Druk Ten Brink, Meppel

© APS Utrecht, 2011

Inhoud

Voorwoord	4
1. APS in scholen voor havo en vwo	5
2. Maatwerk	11
3. Het aanbod	17
Inschrijfprocedure	36

Voorwoord

In het onderwijs op scholen voor havo en vwo gaat het op dit moment om opbrengstgericht werken, om excelleren en om afstemmen op verschillen tussen leerlingen. Inhoudelijk wordt groot belang gehecht aan taal en rekenen en aan de doorstroomrelevante vakken: Nederlands, Engels en wiskunde.

APS heeft de expertise om u als schoolleiders, teamleiders en/of docenten te ondersteunen bij het werken rond elk van deze onderwerpen. Deze brochure geeft een overzicht van ons ondersteuningsaanbod.

We beginnen met een aantal voorbeelden van expertise die APS wat betreft havo en vwo heeft opgebouwd. Daarna treft u enkele korte beschrijvingen aan van trajecten zoals die op scholen worden uitgevoerd, gevolgd door een overzicht van de conferenties, cursussen en studiedagen die we het komend schooljaar aanbieden.

Actuele berichtgeving over ons aanbod kunt u vinden op www.aps.nl.

Wij wensen u een inspirerend schooljaar 2011-2012.

Geppie Bootsma, marktgroep leider APS-havo/vwo

1. APS in scholen voor havo en vwo

APS heeft in de afgelopen jaren veel expertise opgebouwd in allerlei aspecten van het onderwijs in havo en vwo en die vanuit een groot aantal verschillende invalshoeken benaderd.

U kunt van die expertise gebruikmaken door de conferenties, cursussen en studiedagen te bezoeken die in hoofdstuk 3 zijn vermeld of door maatwerk, dat is aangepast aan de onderwerpen die spelen in uw school. In hoofdstuk 2 beschrijven we in enkele voorbeelden van maatwerk de werkwijze daarbij. Hieronder volgt een korte beschrijving van veel voorkomende thema's waarin APS-trainers en -consultants graag met u op school aan het werk gaan.

Rendement verbeteren

Een hoog rendement, dat onder meer blijkt uit goede resultaten, wordt voor scholen steeds belangrijker. Door de openbaarmaking van de cijfers in de afgelopen jaren neemt het belang ervan nog toe. De beoordeling van de scholen door de Inspectie is niet alleen beschikbaar via de site van de Onderwijsinspectie, maar wordt ook door *Trouw* en *Elsevier* gepubliceerd. Ook moet de school gegevens vermelden in de schoolgids.

Voor verbetering van het rendement is het van belang dat er op meerdere aspecten een aanpak wordt geformuleerd. Voorbeelden van aspecten die in begeleidingstrajecten aan de orde komen, zijn: beter lesgeven, beter begeleiden, beter leidinggeven, doorlopende leerlijnen, determinatie, mentoraat, schoolstructuur, schoolcultuur, examentraining en kwaliteitsverbetering.

De kwaliteit van je onderwijs meten!

Met een hoog rendement 'scoor' je als school! Dat rendement is veelal gebaseerd op toetscijfers en doorstroomgegevens. Bij een effectmeting van het primaire proces gaat het om de aangeleerde vaardigheden, de activiteit en de zelfstandigheid van leerlingen. Leerlingen van verschillende leertypen worden gevolgd met zowel objectieve als subjectieve metingen. De rol van de docent is daarnaast van belang: zorgt zij/hij ervoor dat leerlingen actief en zelfstandig leren en zich voldoende vaardigheden eigen maken? Door met leerlingen te werken en lessen te observeren met diverse instrumenten, ontstaat zicht op de kwaliteit van de lessen. De rapportage van de bevindingen wordt besproken met docenten en schoolleiding.

All-in: als je als school duurzame ontwikkeling zelf ter hand wilt nemen

Investeren in de professionalisering van docenten is een continu proces op veel havo/vwo-scholen. Maar de investeringen zijn niet altijd duurzaam of effectief. Ingezette veranderingen worden vaak teruggedraaid of ebben langzaam weg. Dat kan anders. Het All-in-programma is erop gericht de knowhow in de school te versterken, zodat de school beter in staat is om zelf duurzame schoolontwikkeling op gang te brengen en te houden.

Het All-in-programma is een totaalpakket van twee jaar dat bestaat uit:

- Ondersteuning voor intern begeleiders en schoolleiding. Wij leiden twee intern begeleiders op, zodat zij op school workshops en trainingen voor collega's kunnen verzorgen, collegiale ondersteuning kunnen bieden aan individuele docenten en met de schoolleiding kunnen meedenken en werken aan de onderwijskundige ontwikkeling. Voor dit deel van het traject is het mogelijk een lerarenbeurs aan te vragen.
- Begeleiding van een vaste APS-begeleider die in ieder geval drie dagdelen per jaar op de school beschikbaar is voor ondersteuning en advies op de school.
- Een expertisecentrum voor school en docent, waar docenten samen kunnen werken aan hun eigen professionele ontwikkeling.
- Een netwerk voor deelnemende scholen.

All-in is tevens een mooie manier om vorm te geven aan personeelsbeleid, door docenten die de ambitie hebben om zich meer te profileren daarvoor gelegenheid te bieden.

Determinatie

Op veel scholen willen schoolleiders en docenten hun determinatietraject aanscherpen en verbeteren. Daarbij gaat het erom zicht te krijgen op de ontwikkeling van de leerling op het gebied van kennis, vaardigheden en persoonlijke kwaliteiten. APS begeleidt scholen bij het verbeteren van het proces van determinatie door te werken aan de volgende deelaspecten:

- kritische reflectie op toetsen;
- toetsen en beoordelen op twee niveaus;
- kwaliteitsborging van de toetsen met feedbackrapportage op toetsanalyses;
- toetsbeleid in de sectie en in de school;
- ontwikkelen en gebruiken van leerlingprofielen (wat onderscheidt een havo-leerling van een vmbo-t-leerling enerzijds en van een vwo-leerling anderzijds?);
- observeren van leerlingen met behulp van rubrics;
- ontwikkelen van goede leerlingbesprekingen.

Havo op niveau

Veel teamleiders en docenten streven ernaar hun havoleerlingen beter te laten presteren dan ze op dit moment doen. Dat kan door het havo een eigen gezicht te geven en meer te laten zijn dan 'iets' tussen vmbo-t en vwo in. Maar dan moet er een op havoleerlingen toegesneden didactiek en leerlingbegeleiding worden ontwikkeld, waarbij de leerlingen op hun niveau worden uitgedaagd. Daarbij speelt de motivatie van de leerlingen (en ook van hun docenten) een belangrijke rol. Docenten die hun eigen motivatie-dna kennen en herkennen bij hun leerlingen, weten welke interventies nodig zijn bij de verschillende motivatieprofielen van mensen en wat het effect ervan is in de les en in de klas. Het betrekken van de leerlingen bij de les en het stellen van 'eisen' (uitdagen op niveau) zonder daarbij contact te verliezen, is een van de beginpunten van een havo op niveau.

Versterking van het vwo

Op het vwo spelen verschillende ontwikkelingen. Te veel leerlingen presteren onder hun niveau of zijn gedemotiveerd. Veel scholen zoeken een oplossing in een 'specialisatie': tweetalig onderwijs, een bètaprofiel of zogenaamde vwo-plusklassen. Doel daarvan is de vwo-leerling uit te dagen. Belangrijk hierbij is aandacht voor de ontwikkeling van academische vaardigheden, waardoor ook de aansluiting op het wo beter verloopt. Profilering van het vwo-onderwijs betreft alle leerjaren. Samenhang in aanpak, didactiek en beoordeling zijn een voorwaarde. Dit vraagt wat van de manier van werken van de leerlingen, van de docenten en van de schoolleiding.

(Hoog)begaafdheid

Hoe bied je als school uitdagend onderwijs aan (hoog)begaafde leerlingen binnen de eigen klas? Een startpunt van het opzetten van beleid voor (hoog-)begaafde leerlingen is het gebruiken van een eenduidige definitie van (hoog-)begaafdheid. Het *Vooroordelenspel* (APS) is hiervoor een inspirerend hulpmiddel, waarmee het gesprek over (hoog)begaafdheid op gang wordt gebracht. APS begeleidt scholen bij het vergroten van de kennis over (hoog)begaafdheid bij het hele team door middel van studiemiddagen. Ook het differentiëren in de klas, het opzetten van plusklassen en vakoverstijgende projecten voor leerlingen die nog meer aankunnen, zijn onderwerpen die in trainingen aan bod kunnen komen. Deze aanpak levert voor de school een oplossing op voor de vraag hoe om te gaan met (hoog)begaafde leerlingen binnen de eigen klas.

Mentoraat in havo en vwo

Goede leerlingbegeleiding beïnvloedt het (beter) presteren van leerlingen.

De leerlingbegeleiding is in de meeste scholen grotendeels verankerd in het mentoraat. APS biedt maatwerktrajecten aan voor mentoren van zowel de onder- als de bovenbouw. In deze trajecten traint APS mentoren onder andere in het voeren van resultaatgerichte gesprekken, waarbij sprake is van echt contact met de leerling. Het voeren van een dialoog waarbij de leerling verantwoordelijk is voor zijn eigen leren, is hierbij een van de doelstellingen. Overige thema's die aan bod kunnen komen zijn: aandacht voor studievoordigheden, motivatie, groepsdynamica, signaleren en handelen en effectieve leerling-besprekingen.

Taal- en rekenbeleid

Ook op havo/vwo-scholen hebben veel leerlingen meer basisvaardigheid in taal en rekenen nodig om succesvol te zijn in de schoolsoort die past bij hun cognitieve vermogen. Bovendien moeten zij vanaf 2014 voldoen aan de referentieniveaus voor taal en rekenen. APS werkt met havo/vwo-scholen aan schoolbreed taal- en rekenbeleid, waarbij alle docenten zich betrokken voelen en de leerlingen het vereiste niveau halen.

Aandachtsgebieden zijn:

- bevorderen van een doorgaande ontwikkeling bij taal en bij rekenen;
- implementatie van de referentieniveaus taal en rekenen;
- intensivering van het taal- en rekenonderwijs;
- ontwikkeling en aanpassing van toetsing en invoeren van de rekentoets;
- begeleiden van werkgroepen taal en rekenen in implementatie van taal- en rekenbeleid.

Havo-aanpak in de bètavakken

Op de havo blijft het percentage leerlingen met een N-profiel aanzienlijk achter in vergelijking met het vwo. Om dat percentage te vergroten, helpt het als leerlingen in de onderbouw proeven aan mooi bètaonderwijs. Havisten hebben hierin een eigen didactische en pedagogische aanpak nodig. APS heeft onderzoek gedaan naar een succesvolle havo-aanpak in de bètavakken. Daarbij blijkt dat het vooral gaat om communicatie: contact, positieve feedback, prikkelen, procedurele duidelijkheid, toegankelijkheid. Daarnaast om: werkvormen, activerende didactiek, de verbinding theorie-praktijk, de lesopbouw en de toetsing. APS werkt samen met docenten (individueel en in teamverband) aan versterking van de havo-aanpak in de bètavakken.

Kleppen dicht! - Digitale Activerende Didactiek

Vindt u dat ICT een prominenter rol in uw onderwijs moet krijgen? Bent u op zoek naar manieren om met ICT een hoger leerrendement te halen? Vraagt u

zich af hoe u ICT kunt inzetten om beter recht te doen aan verschillen tussen leerlingen? En bent u benieuwd naar hoe u ICT kunt inzetten om leerlingen te motiveren?

Kies dan voor *Kleppen dicht!*, een traject waarin docenten leren hoe ze ICT op een didactisch verantwoorde en stevige manier kunnen inzetten in hun onderwijs. Het traject bestaat uit:

- inhoudelijke bijeenkomsten, waarin ruimte is voor uitwisseling;
- actieonderzoek;
- coaching on the job;
- train de trainer.

Het traject wordt ondersteund door een stuurgroep.

Onderwerpen die aan bod komen, zijn bijvoorbeeld: informatievaardigheden en mediawijsheid, activerende werkvormen, samenwerkend leren ondersteunen met behulp van ICT, weblogs en wiki's zinvol inzetten, een ELO als leerplatform gebruiken, educatieve games en simulaties, digitaal toetsen, digitaal portfolio, digitaal en interactief leer materiaal ontwikkelen en arrangeren, de didactiek van het digibord en kennisdeling over ICT organiseren in teams en/of met collega's (zie ook www.kleppendicht.nl).

Netwerken van leidinggevenden

APS begeleidt een aantal netwerken van schoolleiders, afdelingsleiders en/of teamleiders. Een netwerk omvat acht tot twaalf scholen met in principe twee of drie leidinggevenden per school; meestal enigszins regionaal georganiseerd. Er zijn gemiddeld drie bijeenkomsten per jaar op een van de deelnemende scholen of op een door APS gereserveerde locatie. APS bereidt de bijeenkomst voor met enkele betrokkenen. Op de bijeenkomsten brengen de scholen lastige en/of inspirerende praktijksituaties in en wisselen ervaringen daarmee uit. APS voegt toe, om te structureren en te verdiepen.

In het schooljaar 2011-2012 gaat het om de netwerken:

- Mooi werk! Leergemeenschap van schoolleiders (informatie bij Geppie Bootsma; g.bootsma@aps.nl).
- Netwerk onderbouw regio West (informatie bij Johan Keijzer; j.keijzer@aps.nl).
- Netwerk onderbouw regio Midden (informatie bij Renata Traas; r.traas@aps.nl).
- Netwerk onderbouw regio Noord (informatie bij Jannet Maréchal; j.maréchal@aps.nl).
- Netwerk Tweede Fase regio Noord (informatie bij Geppie Bootsma; g.bootsma@aps.nl).
- Netwerk Tweede Fase regio Zuid/West (informatie bij Alexandra Haijkens; a.haijkens@aps.nl).
- Netwerk teamleiders (informatie bij Lambrecht Spijkerboer; l.spijkerboer@aps.nl).

2. Maatwerk

De APS adviseurs geven veel incompanytrainingen. Dit gebeurt op de school en is afgestemd op de scholingsbehoeften en specifieke ondersteuning van de school. Kenmerk van onze begeleiding is dat deze gericht is op zichtbaar resultaat in de school en op duurzaamheid.

Ieder maatwerktraject start met een intakegesprek waarin de school ons informeert over de vraag waarvoor de begeleiding van APS wordt gevraagd. Daarnaast geeft de school informatie over de context van de school, de speerpunten van het schoolbeleid, de gewenste resultaten van de begeleiding en relevante informatie die van belang is voor het begeleidingstraject. Vervolgens wordt een traject ontworpen dat in overleg met de school wordt vastgesteld. Daarna krijgt de school een offerte met prijzen en afspraken.

Voorbeelden van maatwerktrajecten

Op de volgende pagina's vindt u drie trajectbeschrijvingen van trainingen en cursussen die door APS-medewerkers op scholen worden uitgevoerd. Dit zijn slechts voorbeelden, er zijn trajecten mogelijk met alle thema's uit hoofdstuk 1. Ook vrijwel alle onderwerpen die tijdens de conferenties, cursussen en studie(mid)dagen van hoofdstuk 3 aan de orde komen, kunnen als maatwerk op een school uitgevoerd worden.

Kosten

De kosten van maatwerk bedragen per dagdeel €625,- of €765,- inclusief materiaal en reiskosten van de begeleider. De voorbereidingskosten zijn respectievelijk €312,50 en €382,50 per dagdeel; btw is niet verschuldigd.

APS hanteert verschillende tarieven voor medewerkers: professional tarief en experttarief. De kosten voor de school zijn afhankelijk van de medewerker die de scholing verzorgt.

Informatie

Voor maatwerk kunt u contact opnemen met het secretariaat van APS Academie, te bereiken via academie@aps.nl of 030 28 56 800.

Voor inhoudelijke vragen kunt u terecht bij Geppie Bootsma: g.bootsma@aps.nl, 06 2505 1905.

Voorbeeld 1: M1 Zwakke school/afdeling voorkomen en verhelpen

Doelgroep

Schoolleiders en/of afdelingsleiders van scholen met een of meer (bijna) zwakke afdelingen.

Inhoud

De continuïteit van scholen die hun onderwijsresultaten niet op orde hebben, komt steeds meer onder druk te staan. Hoe mooi het onderwijsconcept van een school ook is, ouders en leerlingen verwachten van een school primair dat leerlingen het diploma halen dat bij hen past.

APS heeft een aanpak ontwikkeld om de 'rode balk' van de Inspectie te verhelpen of te voorkomen. Centraal staat dat de school de eigen kracht hervindt of genereert, waardoor verbeteringen niet alleen snel zichtbaar zijn, maar vooral ook leiden tot een blijvende kwaliteitsverbetering.

Kenmerkend voor de APS-aanpak zijn de volgende punten:

- Ontwikkelen van een gemeenschappelijk gedragen doel dat onomstotelijk van belang is voor de continuïteit van de school. Kwaliteitszorg wordt ingezet als een visuele vertaalslag van harde schoolgegevens naar het niveau van docent, sectie of team.
- De schoolleider geeft opbrengstgericht leiding aan het docententeam om te komen tot betere resultaten, een betere didactiek en een opbrengstgerichte begeleiding van leerlingen. In contact met de docenten vraagt de schoolleider hun zich te verantwoorden voor hun bijdrage aan de geplande verbeteringsacties. Deze beslaan een afzienbare termijn (90 dagen) en betreffen de kernactiviteiten van het werk van docenten en/of leidinggevenden.
- Cultuur en leidinggeven zijn een onderdeel van de verbeteracties. Leidinggeven aan een verbetertraject in een als (zeer) zwak beoordeelde school vergt specifieke kwaliteiten van de teamleider/afdelingsleider en vergt een cultuur waarin de betrokkenen samen gemotiveerd aan verbeteringen werken.

Tijd

In overleg met de school worden de omvang en de inhoud van het traject bepaald. De lengte van het traject ligt meestal tussen enkele maanden en een jaar.

Voorbeeld 2: M2 *U werkt te hard!*: een training voor het havo/vwo-team

Doelgroep

Docenten havo en vwo, onder- en bovenbouw, die:

- meer betrokkenheid van hun leerlingen willen en daarvoor hun didactisch repertoire willen uitbreiden;
- hun eigen expertise en daarmee zichzelf sterker willen inzetten;
- willen werken aan het verbeteren van hun ambachtelijke vaardigheden;
- actief willen werken aan hun bekwaamheidsdossier (wet BIO).

Inhoud

Havo- en vwo-leerlingen zijn soms moeilijk aan het werk te krijgen. Sommige leerlingen, met name die van het vwo, halen met weinig inzet nog wel een voldoende. Maar docenten zijn vaak terecht teleurgesteld over hun resultaten. Ze steken veel tijd en energie in leerlingen en lessen en de uitwerking heeft niet of onvoldoende het beoogde effect. Het onderwijsrendement is te laag.

Het is bekend dat, als de hersenen actief met de lesstof aan de slag gaan, de stof veel beter beklijft. De vraag is: *hoe zijn leerlingen te activeren?*

Tijdens deze training *U werkt te hard!* gaan we aan de slag met 'motivatie' vanuit het perspectief van zowel de docent als de leerling. Het is een ambachtelijke training, waarin u uw didactische repertoire met nieuwe werkvormen opfrist en uitbreidt, om ze vervolgens sterker te kunnen inzetten. We besteden aandacht aan een aantal verschillen die van invloed zijn op de werkhouding, motivatie en uitdaging voor leerlingen: tussen havo- en vwo-leerlingen, tussen niveaus, tussen de meervoudige intelligentieprofielen en leerstijlen. Wat zijn de effecten van deze verschillen op het leren? Hoe zet je jezelf en je kostbare tijd hierbij zo effectief mogelijk in?

Deze training stelt u in staat om met nieuwe kennis, nieuw elan en beproefde praktijkervaringen uw lessen te verrijken, leerlingen beter te activeren en efficiënter met uw tijd om te gaan.

Een traject start met een vrijblijvende intake. Vervolgens wordt een startdag afgesproken en aansluitend bij de schoolspecifieke vraag wordt een aantal vervolgbijeenkomsten gepland. Leerlingen kunnen worden ingezet tijdens de training om samen met de docenten te reflecteren op de (nieuwe) lessen.

Voorbeeld 3: M3 Examentraining op maat

Doelgroep

Docenten die lesgeven aan eindexamengroepen.

Inhoud

De lesperiode tussen het laatste schoolexamen en het begin van het centraal examen is voor veel docenten en leerlingen vaak niet de makkelijkste. Het blijkt dat de examenresultaten bij leerlingen flink kunnen worden verbeterd als ze na het laatste schoolexamen gericht trainen op het centraal examen. Onder begeleiding van examenexperts van APS kunt u als school zelf examentrainingen organiseren die prikkelen, uitdagen en voorbereiden op een goed examenresultaat.

Een ontwerptraject bevat de volgende onderdelen:

- Terugkijken op de resultaten van voorgaande jaren.
- Formuleren van doelen en ontwerpprincipes.
- Ontwikkelen van:
 - een programma voor de examentraining;
 - werkvormen voor vakinhoud, examenvaardigheden, motivatie en zelfvertrouwen;
 - leerlingenmateriaal om mee te oefenen.
- Organiseren van extra begeleiding (bijvoorbeeld door oud-leerlingen).
- Vergroten van de begeleidingsvaardigheden van de deelnemende docenten.
- Opzetten van de organisatie (van folder tot catering).

Wat levert het op?

Voor de leerling: leerzame laatste schoolweken, goede examencijfers, trots en voldoening over de eigen prestaties.

Voor de docent: een nieuwe impuls voor een lastige periode, inspiratie door samen met leerlingen een goed resultaat neer te zetten.

Voor de school: hoge cijfers voor het centraal examen; minder discrepantie tussen de cijfers van het schoolexamen en die van het centraal examen.

Tijd

Een ontwerptraject bestaat uit minimaal vijf dagdelen met docenten en een aantal leerlingen, plus een evaluatiebijeenkomst. Aanbevolen perioden: voorbereiding: december-april; uitvoering: april-mei; evaluatie: juli of september.

Meningen uit scholen die de afgelopen jaren hun eigen training hebben opgezet:

Docenten:

"Een absoluut pluspunt vond ik dat we samen als team iets neergezet hebben, een prachtig programma dat leerlingen motiveert."

"Goed vond ik de gestructureerde aanpak en de (moderne) werkvormen die jullie gebruiken als APS-trainers."

Leerlingen:

"We hadden vaker zulke dagen moeten hebben!"

"In mijn eentje zou ik nooit zo veel tijd aan die vakken hebben besteed."

"Misschien ga ik niet hoger scoren, maar ik voel me wel zekerder van mijn zaak."

Schoolleiders:

"De inschrijving voor de examentrainingen was heel massaal: de leerlingen vochten voor een plekje! Als ze altijd zo graag naar school zouden gaan..."

"De Inspectie was erg onder de indruk."

3. Het aanbod

A1 Conferentie *Lessen in motivatie, motivatie in de lessen: motiveren moet je doen!*

Doelgroep

Schoolleiders, teamleiders, mentoren en docenten van vmbo, havo en vwo.

Inhoud

Op veel scholen lopen teamleiders, mentoren en docenten dagelijks aan tegen de motivatieproblematiek. Veranderende jeugd stelt nieuwe uitdagingen aan het motiveren van jongeren voor hun schoolwerk en vanuit onderzoek wordt steeds meer bekend over nieuwe strategieën om leerlingen in de lessen aan de slag te krijgen.

Wat kunnen we leren over motivatie en hoe kunnen we meer leerlingen helpen zichzelf te leren motiveren?

Tijdens deze brede conferentie over het motiveren van leerlingen laten we u een aanpak zien vanuit verschillende invalshoeken. Na een interactieve plenaire start gaan we in workshops aan het werk.

Workshopthema's zijn:

- het werkplezier van docenten en leerlingen;
- leerstofgericht mentoraat;
- activerende, digitale didactiek;
- uitdagen op niveau;
- presteren, leren en zelfvertrouwen bij jongens en meisjes;
- huiswerk.

Elke workshop biedt naast input vanuit ervaringen en onderzoek ook ruimte om de vertaalslag te maken naar uw eigen praktijk.

We sluiten de dag af met een puberquiz; hoe goed bent u op de hoogte?

Datum, tijd en plaats

Maandag 10 oktober 2011 van 9.45 - 16.15 uur bij APS, Utrecht.

Kosten

€315,- inclusief materiaal en lunch. Elke tweede en volgende deelnemer van dezelfde school betaalt €290,-.

De thema's van deze conferentie worden ook als maatwerk aangeboden.

A2 Conferentie *Havo op niveau*

Doelgroep

Schoolleiders, teamleiders, mentoren en docenten havo.

Inhoud

Havoleerlingen hebben hun eigen aanpak nodig en steeds meer scholen profileren hun havo door deze opleiding te versterken met specifiek op havoleerlingen toegesneden didactiek en leerlingbegeleiding.

Een school die een 'havo op niveau' ambieert, kan zich op verschillende aspecten richten. De school streeft naar goede havodocenten en teamleiders die leerlingen uitdagen op niveau.

Thema's die deze dag in workshops en/of presentaties aan de orde komen, zijn onder andere:

- Beter presteren van de leerlingen.
- Rendementsdata interpreteren en daaruit voortkomende activiteiten.
- Uitdagend leren.
- Activeren van leerlingen.
- Effectief werken bij opdrachten over langere tijd (omgaan met uitgestelde opbrengst).
- Jongens motiveren.
- Huiswerk.
- Versterken van een zwakke afdeling.

Op deze dag zijn enkele havoleerlingen aanwezig. Ze denken mee en geven vanuit hun perspectief hun mening over zaken die ter sprake komen. Ook geven ze daarbij tips voor een mogelijke vertaalslag naar de praktijk.

Datum, tijd en plaats

Maandag 12 december 2011 van 10.00 - 16.00 uur bij APS, Utrecht.

Kosten

€315,- inclusief materiaal en lunch. Elke tweede en volgende deelnemer van dezelfde school betaalt €290,-.

De thema's van deze conferentie worden ook als maatwerk aangeboden.

A3 Conferentie *Determinatie*

Doelgroep

Schoolleiders, teamleiders, brugklasmentoren en docenten.

Inhoud

In de determinatieperiode wordt van docenten verwacht dat zij een gedetailleerd beeld opbouwen van hun leerlingen. In een goed determinatietraject gaat het erom zicht te krijgen op de ontwikkeling van de leerling op het gebied van kennis, vaardigheden en persoonlijke kwaliteiten. Het is belangrijk daarbij te beschikken over valide en betrouwbare instrumenten, zoals toetsen.

Op deze jaarlijkse APS-determinatieconferentie wordt in verschillende workshops een beeld geschetst van wat de school kan doen om het determinatieproces onder de loep te nemen en te verbeteren. School- en teamleiders voor de brugperiode, maar ook mentoren en onderbouwdocenten, vinden er bij hun werk passende thema's.

U kunt kiezen uit een aantal praktijkgerichte workshops, waarbij onder andere de volgende onderwerpen aan bod komen:

- Het toetsen van vakken, toetsanalyse en feedbackrapporten.
- Cijfers geven op twee niveaus.
- Vaardigheden in beeld.
- Wat voor school wil je zijn: een kansenschool of prestatiegericht?
- Leerstofgericht mentoraat.

Wordt het tijd de determinatie weer eens kritisch te bekijken? Dan is deze conferentie daarvoor een goede aanzet.

Datum, tijd en plaats

Dinsdag 24 januari 2012 van 10.00 - 16.00 uur bij APS, Utrecht.

Kosten

€315,- inclusief materiaal en lunch. Elke tweede en volgende deelnemer van dezelfde school betaalt €290,-.

De thema's van deze conferentie worden ook als maatwerk aangeboden.

A4 Conferentie Afstemmen op verschillen tussen leerlingen en tussen docenten

Doelgroep

Schoolleiders, teamleiders en docenten.

Inhoud

De jaarlijkse havo/vwo-conferentie heeft als overkoepelend thema: afstemmen op verschillen.

Er wordt van docenten verwacht dat zij meer in hun lesgeven doen dan alle leerlingen dezelfde opdracht geven in dezelfde tijd en met dezelfde verwerkingsvorm. De Inspectie gaat expliciet na of het onderwijsaanbod wat betreft instructie, verwerkingsopdrachten en onderwijstijd voldoende is afgestemd op verschillen tussen leerlingen.

Maar wat houdt dat nu precies in en hoe doe je dat als docent? Een prangende vraag voor velen. Daarom richten we ons tijdens deze conferentie op de docent in de klas en op de acties die de schoolleiding kan ondernemen om de docenten toe te rusten om in hun lessen te kunnen omgaan met de verschillen tussen leerlingen.

Daarnaast gaan we in op de vraag hoe schoolleiders in de professionalisering van hun docenten kunnen afstemmen op verschillen tussen die docenten.

Op deze dag kijken we vanuit verschillende invalshoeken naar afstemmen op verschillen. Zo vinden er naast de workshops korte presentaties plaats. Er is een forum, er is een markt met beschikbare materialen en ook is er de mogelijkheid voor een consult met een van de APS-medewerkers, om te sparren over de schoolspecifieke situatie.

De opbrengst van de dag bestaat uit concrete handvatten voor docenten en voor schoolleiders.

Datum, tijd en plaats

Donderdag 29 maart 2012 van 9.30 - 16.00 uur in Aristo, Utrecht.

Kosten

€315,- inclusief materiaal en lunch. Elke tweede en volgende deelnemer van dezelfde school betaalt €290,-.

De thema's van deze conferentie worden ook als maatwerk aangeboden.

B1 Studiemiddag *Versterking van het vwo*

Doelgroep

Schoolleiders en teamleiders vwo.

Inhoud

Het vwo kampt met een aantal problemen. Er zijn te veel leerlingen die onderpresteren of gedemotiveerd zijn. Bovendien stranden veel leerlingen in het wetenschappelijk onderwijs of kiezen voor een hbo-opleiding. Uit de beoordelingen van de Onderwijsinspectie blijkt bovendien dat relatief veel vwo-afdelingen zwak zijn.

Hoe kunt u bereiken dat de vwo'ers hun examen halen en vervolgens succesvol zijn in het wetenschappelijk onderwijs? Hoe kunt u het niveau van uw vwo verhogen? Hoe kunt u het onderwijs beter toesnijden op de vwo-leerlingen? Hoe kunt u het vwo zo inrichten dat zowel docenten als leerlingen voldoende uitgedaagd worden?

Tijdens deze studiemiddag gaat u aan de slag met versterking van uw vwo-afdeling. Hierbij krijgt u, door praktische voorbeelden en praktijktheorieën, ideeën voor de inrichting ervan. Daarbij bieden we u vanuit theorieën over verandermanagement een methodiek aan om het onderwerp *versterking van de vwo-afdeling op uw school* gestalte te geven.

Na afloop van deze studiemiddag:

- weet u waar met uw vwo naar toe wilt;
- kent u de voor- en nadelen van een aantal dilemma's;
- heeft u een plan om met uw team de eerste stap(pen) te zetten naar een sterker vwo.

Data, tijd en plaats

Dinsdag 4 oktober 2011 van 13.30 - 16.30 uur bij Philips Nederland Licht, Eindhoven.

Donderdag 13 oktober 2011 van 13.30 - 16.30 uur bij APS, Utrecht.

Woensdag 7 maart 2012 van 13.30 - 16.30 uur bij APS, Utrecht.

Kosten

€ 155,- inclusief materiaal. Elke tweede en volgende deelnemer van dezelfde school betaalt € 125,-.

Deze studiemiddag wordt ook als maatwerk aangeboden.

B2 Studiedag *Effectieve leerlingbespreking*

Doelgroep

Schoolleiders, teamleiders, mentoren en docenten.

Inhoud

Leerlingbesprekingen spelen een grote rol bij het begeleiden van en beslissen over leerlingen. Vaak duren ze (te) lang en worden uitspraken gedaan als: 'Over het inzicht van de leerling kan ik weinig zeggen, omdat de inzet niet aanwezig is.' Op grond daarvan kunnen weinig concrete resultaten worden verwacht en daarom is het gewenst dat leerlingbesprekingen effectiever worden. Om dat te bereiken worden eerst het doel en de opbrengst van de bespreking bepaald. In overeenstemming daarmee zijn diverse vormen van leerlingbespreking mogelijk. Tijdens de studiedag komen de volgende thema's aan bod:

- Het onderbouwen van uitspraken over inzet en inzicht met concrete observaties.
- Beoordelingen baseren op kwalitatief goede toetsen, een systematiek voor het beoordelen van vaardigheden en een manier om persoonlijke kwaliteiten in beeld te brengen.
- Opstellen van actieplannen die passen bij de uitspraken en beoordelingen.
- Voorbereiding en natraject van de leerlingbespreking.
- Diverse vormen van leerlingbesprekingen waarbij een leerling echt besproken wordt en waar de leerling soms ook bij is. In essentie gaat het om spreken *met* de leerling en niet alleen maar om spreken *over* de leerling.
- Het taalgebruik tijdens de bespreking.
- De rol van de afdelingsleider en van de mentor.

Datum, tijd en plaats

Donderdag 13 oktober 2011 van 10.00 - 16.00 uur in 't Veerhuis in Nieuwegein.

Kosten

€315,- inclusief materiaal en lunch. Elke tweede en volgende deelnemer van dezelfde school betaalt €290,-.

De thema's van deze studiedag worden ook als maatwerk aangeboden.

B3 Cursus *Het derde leerjaar: tijd voor tussentijd*

Doelgroep

Afdelingsleiders van derde klassen.

Inhoud

Het boek *Het derde leerjaar havo/vwo, tijd voor tussentijd* beschrijft praktijkvoorbeelden en diverse mogelijkheden voor een concrete en inspirerende invulling van het derde leerjaar havo en vwo.

Op basis van dit boek verzorgt APS een cursus van drie dagdelen over het werk van de afdelingsleider in het derde leerjaar. De inhoud van de cursus wordt in de eerste plaats ontleend aan de onderwerpen van het boek. Deze thema's worden daarbij benaderd vanuit bredere perspectieven, zoals vanuit het systeemdenken en vanuit realistisch plannen.

In de *eerste bijeenkomst* staan de vaklessen centraal. Onderwerpen daarbij zijn bijvoorbeeld: de basis van de vakken verstevigen, op (hoog) niveau aanbieden en de omslag maken naar Tweede Fasestof.

De *tweede bijeenkomst* gaat over het onderwijs naast de vaklessen, zoals inwerken in de profielen, onderzoek oefenen en oriëntatie op beroepen.

In de *derde bijeenkomst* gaat het om het functioneren van de afdelingsleider zelf, met name naar secties en (afdelings)team over onderwerpen als selectief en kritisch omgaan met de methode, hiaten wegwerken aan het begin van de derde klas en afspraken over de overstap van jaar 3 naar de Tweede Fase.

Data, tijd en plaats

Maandag 7 november 2011, woensdag 18 januari 2012 en donderdag 15 maart 2012 van 13.30 - 16.00 uur in Aristo, Utrecht.

Kosten

€315,- per deelnemer, inclusief het boek *Het derde leerjaar havo/vwo, tijd voor tussentijd* dat u krijgt toegestuurd nadat u zich heeft aangemeld.

Deze cursus is een herhaling van vorig jaar en wordt ook als maatwerk aangeboden.

B4 Studiedag *Opbrengstgericht mentoraat*

Doelgroep

Schoolleiders, teamleiders en mentoren van de bovenbouw.

Inhoud

Tijdens deze studiedag maakt u op een interactieve manier kennis met de inhoud van *opbrengstgericht mentoraat*. De studiedag richt zich op mentoren(teams) en teamleiders die, naast de persoonlijke ontwikkeling van leerlingen en de keuzebegeleiding, aandacht willen besteden aan gericht en systematisch werken aan de leerprestaties.

We werken, op basis van recente kennis over het (puber)brein en over leerprocessen, aan didactiek en instrumenten voor studievaardigheden.

We bespreken de *SelectorDML-test*, waarmee je leerstijlen en persoonskenmerken van leerlingen kunt achterhalen.

Tevens gaan we in op het voeren van 'resultaatgerichte gesprekken' waarbij sprake is van 'echt contact'. Een van de doelstellingen hierbij is: het voeren van een dialoog waarbij de leerling verantwoordelijk is voor zijn eigen leren. Motiveren van leerlingen komt hierbij ook aan de orde.

Voor de mentorlessen ligt de nadruk op vormen waarin leerlingen zicht krijgen op hun manier van leren en tevens bezig zijn met de wijze waarop zij toetsen voorbereiden. Het gaat om manieren van leren, gekoppeld aan oppervlakkig leren en aan leren met diepgang.

Ten slotte gaan we ook aan het werk met de vraag hoe je in de school gezamenlijk kan werken aan de ontwikkeling en uitvoering van het mentoraat.

Datum, tijd en plaats

Donderdag 17 november 2011 van 9.30 - 16.00 uur in Aristo, Utrecht.

Kosten

€315,- inclusief materiaal en lunch. Elke tweede en volgende deelnemer van dezelfde school betaalt €290,-.

Deze studiedag wordt ook als maatwerk aangeboden.

B5 Cursus *Teamleider/afdelingsleider, een vak dat je kunt leren!*

Doelgroep

Teamleiders en afdelingsleiders.

Inhoud

Een teamleider of afdelingsleider die de zaken goed kan regelen en organiseren, is van waarde voor de school. Maar wat als jouw teamleden niet doen wat toch zo goed afgesproken en geregeld is? Wat als er onverwacht minder collega's op jouw overleg verschijnen dan waarop je had gerekend? Wat als je ziet dat het werkplezier van jouw docenten stevig onder druk staat? Wat als een collega er wel erg veel leerlingen uitstuurt?

Piloten leren vooral wat te doen als het onverwacht niet loopt zoals zou moeten. Slechts een paar procent van de opleiding is gericht op het van A naar B vliegen, want dat is niet zo moeilijk. Zeker niet als je op de automatische piloot kunt vliegen. Dan kan iedereen wel piloot of teamleider/afdelingsleider worden.

Teamleiders moeten zowel coördineren als onderwijskundig en persoonlijk leidinggeven. Dat is een vak apart. Een goed functionerend middenmanagement wordt in veel scholen inmiddels gezien als een belangrijke sleutel tot succes. Teamleiders sturen rechtstreeks de docenten aan en zijn de schakel tussen de top en de werkvloer. Het werkplezier van de docent hangt samen met de kwaliteit van het leiderschap en management van haar of zijn team- en/of afdelingsleider. En dat vak is te leren.

Data, tijd en plaats

Deze cursus wordt tweemaal aangeboden:

maandag 14 november 2011 vanaf 9.30 uur tot dinsdag 15 november 2011 16.30 uur, en donderdag 22 maart 2012 vanaf 9.30 uur tot vrijdag 23 maart 2012 16.30 uur in Conferentiecentrum Woudschoten, Zeist.

Kosten

€1.249,- inclusief materiaal, verblijfs- en overnachtingskosten.

B6 Studiedag *U werkt te hard!*

Doelgroep

Docenten en afdelingsleiders.

Inhoud

Havo- en vwo-leerlingen zijn soms moeilijk aan het werk te krijgen, terwijl de docenten veel tijd en energie steken in de lessen. Tijdens deze studiedag gaan we aan de slag met een aantal zaken die daarmee te maken kunnen hebben:

- *Motivatie en uitdaging*

Uitgaande van een aantal eenvoudige theorieën kijken we hoe je vanuit de bestaande praktijk het onderwijs uitdagender kunt maken en welke effecten dat heeft op de motivatie van leerlingen en docenten.

- *Wie is actief?*

Aan de hand van een door docenten beschreven les analyseren we de balans tussen de docent als instructeur en de docent als regisseur.

- *Klassenmanagement*

Op een interactieve manier gaan we aan de slag met elementen van een goede les, zoals: instructie, de geschikte vragen, de klassenopstelling, samenwerkend leren.

- *Uitbreiden van didactisch repertoire*

Dit houdt in dat u kennismaakt met motiverende werkvormen en die kunt aanpassen voor uw eigen praktijk. Daarbij gaan we uit van de vraag: *'Wat maakt dat leerlingen bij deze activiteit aan de slag gaan?'*

Deze studiedag stelt u in staat om met nieuwe kennis, elan en beproefde praktijkervaringen uw lessen te verrijken, leerlingen meer te activeren en efficiënter met uw tijd om te gaan.

Datum, tijd en plaats

Donderdag 12 januari 2012 van 9.30 - 16.00 uur in Aristo, Utrecht.

Kosten

€315,- inclusief materiaal en lunch. Elke tweede en volgende deelnemer van dezelfde school betaalt €290,-.

Deze studiedag wordt ook als maatwerk aangeboden.

B7 Studiedag Aansluiting: van klassieke weerbaarheid tot constructieve frictie

Doelgroep

Schoolleiders, afdelingsleiders, teamleiders.

Inhoud

Leerlingen hebben in hun havo/vwo-carrière te maken met drie overstapmomenten: bij binnenkomst, van onderbouw naar bovenbouw en van bovenbouw naar hoger onderwijs. Elke overstap biedt voor hen in principe nieuwe en interessante perspectieven.

Toch wordt de aansluiting tussen de onderdelen van ons onderwijsstelsel wel aangeduid als een *klassieke weerbaarheid*. Dit betekent dat bij elk van de deze breukvlakken de school voor de opgave staat invulling te geven aan basisprincipes zoals: *zachte landing*, *beter presteren* en *naast diplomagericht ook doorstroomgericht*.

Tijdens de studiedag komen de consequenties van doorlopende leertrajecten voor elk van de drie overstapmomenten aan de orde, wat betreft:

- opbouw van kennis, verwerving van vaardigheden, ontwikkeling van persoonlijke kwaliteiten en ontplooiing van talenten;
- de noodzakelijke competenties van docenten en leidinggevendenden;
- de interne organisatie: taken en verantwoordelijkheden van secties en teams;
- de externe relaties met: basisonderwijs, hoger beroepsonderwijs, wetenschappelijk onderwijs, ouders/verzorgers.

De inzichten worden toegepast voor de schoolspecifieke situatie: bepalen van knelpunten, nagaan welke mogelijke oplossingen er zijn. Vervolgens wordt een resultaatgerichte actie gepland die op korte termijn uitgevoerd kan worden.

De deelnemers gaan naar huis met een overzicht van wat belangrijk is bij doorlopende leertrajecten en een operationalisering daarvan voor de eigen school.

Datum, tijd en plaats

Woensdag 25 januari 2012 van 9.30 - 16.00 uur in Aristo, Utrecht.

Kosten

€315,- inclusief materiaal en lunch. Elke tweede en volgende deelnemer van dezelfde school betaalt €290,-.

Deze studiedag wordt ook als maatwerk aangeboden

B8 Studiedag *De schoolleider zei: “Het werkplezier van mijn docenten bevorderen, dát is m’n werk.”*

Doelgroep

Schoolleiders.

Inhoud

Tijdens deze studiedag leert u zeven manieren van aanpak waarmee u het werkplezier van uw docenten kunt verhogen. Ook leert u de filosofie achter deze aanpak te doorgronden, want niets is zo praktisch als een goede, aansprekende theorie. Arbeidssatisfactie maakt op een school het verschil.

Het belang van werkplezier? Leerlingen leren meer, beter, dieper, betrokkener als hun docent het op school naar haar/zijn zin heeft, als zij/hij zich gewaardeerd en gezien weet, als inspanningen waargenomen worden. Erkenning, waardering, geborgenheid geven docenten stevigheid. Angstige, boze dan wel verdrietige medewerkers maken geen inspirerend onderwijs, waar leren en genieten van leren de norm is. En het scheelt de leidinggevende veel energievretend werk en gedoe.

Hoe verbind je als leidinggevende het ‘kleine verhaal’ van de docent als individu aan het ‘grote verhaal’ van de school als organisatie? De dromen en ambities van de docent en de dromen en ambities van de school.

Uit ons onderzoek blijkt dat de rol van de schoolleider van belang is. Iedere dag, ieder moment. Maar dat wist u zelf ook al, ook zonder onderzoek. Al werkend zult u ook zicht krijgen op factoren, actoren en interventies die een rol spelen bij uw eigen werkplezier en wat u te doen staat om dat plezier op niveau te houden.

Datum, tijd en plaats

Vrijdag 3 februari 2012 van 9.30 - 16.30 uur in Conferentiecentrum Woudschoten, Zeist.

Kosten

€390,- inclusief materiaal en lunch.

C3 Nationale Gymnasiumdag: Gymnasium 2.0

Doelgroep

Schoolleiders, docenten en leerlingen van categorale gymnasia.

Inhoud

Tijdens deze Gymnasiumdag staat het leren met behulp van nieuwe (sociale) media centraal, waarbij steeds het leren van leerlingen als uitgangspunt genomen wordt.

De dag wordt ingeleid door Willem-Jan Renger, vice-voorzitter van de Faculteit Art, Media & Technology van de Hogeschool van de Kunsten in Utrecht. Renger is gespecialiseerd in *Creative Design for Motivational Learning and Transfer*.

Hij zal onder andere spreken over een *gaming mindset*: ontwerpprincipes van games gebruiken voor leren en leermateriaal. Vervolgens vindt er gedurende de hele dag een *Gamestorm* plaats, georganiseerd door SETUP, een Utrechts podium voor creatie en innovatie op het vlak van digitale media. Tijdens een gamestorm kijken we hoe de mechanics van games toegepast kunnen worden op leren. Docenten en leerlingen gaan aan de slag met kwesties als: *hoe krijg ik zo snel en goed mogelijk de stelling van Pythagoras onder de knie?* of: *hoe kunnen we slimme leerlingen uitdagen en voorkomen dat ze zich vervelen?*

Naast de gamestorm zijn er praktische workshops als:

- Hoe maak je gebruik van *Prezi*?
- Interactief gebruik van het digibord.
- Augmented aardrijkskunde/reality.

Ook zijn er workshops die meer aandacht besteden aan de concepten achter het werken met sociale media en techniek.

We nodigen u uit om met zeven deelnemers te komen, bijvoorbeeld twee schoolleiders, twee docenten en drie leerlingen, bij voorkeur diegenen die de nieuwe techniek en het gebruik van sociale media een warm hart toedragen en binnen de eigen school daarin een rol willen spelen.

Datum, tijd, plaats

Woensdag 5 oktober 2010 van 9.30 - 16.00 uur bij APS, Utrecht.

Kosten

€995,- per school, inclusief materiaal en lunch.

De workshops van deze dag worden ook als maatwerk op scholen aangeboden.

X9 Derde Nationale Gymnasiumdag voor scholengemeenschappen: de gymnasiumafdeling als leergemeenschap

Doelgroep

Schoolleiders, docenten en leerlingen van een afdeling gymnasium, verbonden aan een scholengemeenschap.

Inhoud

Iedere vierde donderdag in januari is de dag waarop de gymnasiumafdelingen van scholengemeenschappen elkaar ontmoeten. Op de conferentiedag in 2012 is het thema *De gymnasiumafdeling als leergemeenschap*. De AOb-brochure *De toren van Jenga; een onderzoek naar succesbevorderende factoren over gymnasiumafdelingen* is in dit licht een aanrader.

Wij nodigen de gymnasiumafdeling van iedere school uit om met vijf deelnemers te komen: twee docenten, twee bovenbouwleerlingen en een leidinggevende.

Prof. Dr. Bas Haring zal de inleiding verzorgen. Naast deze inleiding vinden er 's ochtends twee workshoprondes plaats.

Na de lunch volgt een tweede inleiding en aansluitend een workshopronde. Er zijn workshops speciaal voor leerlingen, speciaal voor docenten en speciaal voor schoolleiders. Daarnaast zijn er workshops waaraan zowel docenten, leidinggevendenden als leerlingen deelnemen. In de wandelgangen en de lunch heeft iedereen de gelegenheid van anderen te horen hoe zij op hun school een en ander aanpakken en wordt doorgepraat over wat in de workshops aan de orde is geweest.

In november 2011 ontvangen de gymnasiumafdelingen van scholengemeenschappen het definitieve programma en het inschrijfformulier.

Datum, tijd en plaats

Donderdag 26 januari 2012 van 9.45 - 16.00 uur bij APS, Utrecht.

Kosten

€650,- per school voor de vijf deelnemers samen, inclusief materiaal en lunch.

NM1 Cursus *Leidinggeven aan de ontwikkeling in een talensectie*

Doelgroep

Sectieleiders en taalcoördinatoren Nederlands, Frans, Duits, Engels en Spaans.

Inhoud

Het ontwikkelen van het talenonderwijs op een school en het leidinggeven aan een sectie vragen specifieke kwaliteiten: visie en koers kunnen uitzetten, kunnen organiseren, leiderschap kunnen tonen.

In deze cursus gaan we in op twee aspecten:

- Het ontwikkelen van een koers en een visie op het talenonderwijs van de sectie of de cluster talen.
- Het leidinggeven aan de talensectie(s).

De verschillende onderdelen van de training richten zich op het vergroten van kennis, inzicht en vaardigheden op het gebied van:

- Samen uitzetten van de koers van het talenonderwijs, hoe doe je dat?
- De sectiebijeenkomst: vergadering of werkbespreking?
- Omgaan met problemen in de sectie.
- Contacten met de schoolleiding.
- Onderwijskundig en persoonlijk leiderschap.
- Werken in een professionele cultuur.

In deze cursus verbinden we praktisch-theoretische modellen aan de bestaande schoolwerkelijkheid van de deelnemers. Van daaruit wordt gezocht naar een manier waarop effectieve interventies kunnen worden gepleegd. We gaan na welke kwaliteiten van belang zijn bij het leidinggeven aan ontwikkelprocessen en hoe je die als sectieleider of LC-docent kunt inzetten.

Data, tijd en plaats

Donderdag 19 januari 2012 en donderdag 1 maart 2012 van 9.30 - 16.00 uur in Aristo, Utrecht.

Kosten

€595,- inclusief materiaal en lunch. Elke tweede en volgende deelnemer van dezelfde school betaalt €545,-.

Deze cursus wordt ook als maatwerk aangeboden.

N2 Cursus *De realisatie van taalbeleid*

Doelgroep

Taalcoördinatoren en docenten die in de school taalbeleid vormgeven.

Inhoud

De taalcoördinator is verantwoordelijk voor de ontwikkeling en de implementatie van het taalbeleid. De taalcoördinator formuleert de visie en uitgangspunten voor het taalbeleid en ontwikkelt activiteiten in de school die gericht zijn op de verbetering van de taalvaardigheid van de leerlingen en op het halen van de referentieniveaus taal.

Als taalcoördinator moet u daarom beschikken over kennis en expertise op het gebied van taalonderwijs en de referentieniveaus taal. Maar ook kennis van het werken aan veranderingen, het implementeren van taalbeleid en het activeren van collega's is nuttig om effectief te werk te gaan. Deze tweedaagse cursus richt zich op al deze aspecten en biedt u een stevige basis voor uw werk als taalcoördinator.

Tijdens de cursus besteden we aandacht aan:

- ontwikkelen en formuleren van een visie op taal en taalbeleid en de vertaling van die visie naar concrete activiteiten;
- integreren van de referentieniveaus en ontwikkelen van doorlopende leerlijnen 'taal' in de sectie Nederlands;
- motiveren en activeren van collega's in de school.

De training is praktisch van aard en sluit aan bij uw schoolspecifieke situatie. Na de eerste bijeenkomst voert u activiteiten uit in uw school, waarop we in de tweede bijeenkomst reflecteren.

Datum, tijd en plaats

Donderdag 10 november 2011 en woensdag 18 januari 2012 van 9.30 - 16.00 uur in Aristo, Utrecht.

Kosten

€595,- inclusief materiaal en lunch. Elke tweede en volgende deelnemer van dezelfde school betaalt €545,-.

Deze cursus wordt ook als maatwerk aangeboden.

N8 Studiedag *Hoe betrek je collega's bij het taalbeleid?*

Doelgroep

Docenten Nederlands en taalcoördinatoren.

Inhoud

Veel scholen werken momenteel aan de ontwikkeling van het taalbeleid. Vaak is er een groepje voortrekkers in de school dat mooie ideeën heeft ontwikkeld voor de invulling van het taalbeleid, maar in de praktijk blijft de uitwerking van deze plannen vaak beperkt tot deze groep. Een belangrijke pijler van het taalbeleid is de aandacht voor taal in alle vakken. De grote vraag daarbij is hoe je collega's bij het taalbeleid kunt betrekken.

Tijdens deze studiedag laten we zien hoe je in een schoolorganisatie tot een succesvolle en duurzame implementatie van het taalbeleid kan komen en wat de valkuilen daarbij zijn. Daarnaast bekijken we verschillende mogelijkheden om bij alle vakken aandacht aan taal te besteden. Daarbij maakt u steeds de koppeling met uw eigen praktijk: wat kunt u hiervan gebruiken op uw school? Ook laten we u activiteiten zien en ervaren die u op school kunt inzetten om collega's te motiveren voor het taalbeleid. We maken daarbij gebruik van succesvoorbeelden uit onze jarenlange ervaring met de ontwikkeling van taalbeleid op verschillende scholen. We baseren ons daarbij op theorieën uit de organisatiepsychologie en veranderkunde.

We gaan praktisch te werk, zodat u het geleerde direct kunt koppelen aan uw eigen taalbeleid en uw eigen schoolsituatie.

Datum, tijd en plaats

Donderdag 16 februari 2012 van 9.30 - 16.00 uur in Aristo, Utrecht.

Kosten

€315,- inclusief materiaal en lunch. Elke tweede en volgende deelnemer van dezelfde school betaalt €290,-.

Deze studiedag wordt ook als maatwerk aangeboden.

E1 Studiedag *ICT en internationale projecten*

Doelgroep

Docenten Frans, Duits, Engels en Spaans.

Inhoud

In het moderne vreemdetalenonderwijs neemt internationalisering steeds vaker een belangrijke plaats in. Tijdens uitwisselingsreizen, chatprojecten, e-mailprojecten, videoconferencing et cetera, speelt de vreemde taal een belangrijke rol en kan de leerling het geleerde in de praktijk toepassen.

Maar komt dat er ook altijd van? Of blijft de uitwisseling beperkt tot een reisje?

Tijdens deze studiedag bespreken we de mogelijkheden die 'internationalisering' biedt om taalleren leuk en betekenisvol te maken en tegelijkertijd te zorgen voor een gerichte leeropbrengst.

We ontwerpen samen opdrachten die in de praktijk uitgevoerd kunnen worden. Opdrachten die in het taalportfolio van de leerling opgenomen kunnen worden.

Aan bod komen onder andere:

- internationale taaltaken voor het portfolio;
- chatten als middel om een taal te leren;
- leren van en samen met penfriends;
- e-mailprojecten;
- tandemleren;
- *virtual tourism*, thuisblijven en toch een taal leren;
- leren via de (buitenlandse) krant.

Een studiedag waarin we aan de slag gaan in het computerlokaal. Enige vaardigheid in het gebruik van de computer is handig, maar zeker geen vereiste.

Datum, tijd en plaats

Maandag 14 november 2011 van 9.30 - 16.00 uur bij APS, Utrecht.

Kosten

€315,- inclusief materiaal en lunch. Elke tweede en volgende deelnemer van dezelfde school betaalt €290,-.

Deze studiedag wordt ook als maatwerk aangeboden.

M6 Studiedag *Tto-beleid, meer dan een cursus Engels, CLIL in de praktijk*

Doelgroep

Docenten Engels, vakdocenten die in het Engels lesgeven en coördinatoren tweetalig onderwijs.

Inhoud

Het aantal tto-scholen is in de afgelopen jaren drastisch toegenomen: momenteel zijn er zo'n 120 scholen met tweetalig vwo, ongeveer 25 met tweetalig havo en inmiddels ook een tiental die bezig zijn met (de voorbereiding op) tweetalig vmbo.

Om de kwaliteit te waarborgen, heeft het Europees Platform kwaliteitscriteria (de standaard) opgesteld waaraan scholen dienen te voldoen om voor het tto-juniorcertificaat of tto-certificaat in aanmerking te komen. Dit keurmerk is ontwikkeld in samenwerking met het landelijk netwerk van tto-scholen.

Bij het goed neerzetten van de standaard binnen de tto-afdeling spelen de vakdocenten en de sectie Engels een grote rol. De samenwerking tussen beide groepen is dan ook van groot belang voor het goed functioneren van een tto-afdeling. Tijdens deze studiedag besteden we hier dan ook veel aandacht aan. Verder komen aan bod:

- het tto-leerlingprofiel;
- taalbewustzijn van vakdocenten;
- geschikte didactische CLIL-werkvormen (CLIL is een afkorting van *Content and Language Integrated Learning*);
- de rol van de sectie Engels in een tto-afdeling: samenwerking met vakdocenten;
- de voortgang van de tto-leerling, geschikte toetsvormen;
- de inzet van native speakers;
- vakoverstijgende projecten en het leren van Engels.

Datum, tijd en plaats

Dinsdag 22 november 2011 van 9.30 - 16.00 uur bij APS, Utrecht.

Kosten

€315,- inclusief materiaal en lunch. Elke tweede en volgende deelnemer van dezelfde school betaalt €290,-.

Deze studiedag wordt ook als maatwerk aangeboden.

4. Inschrijfprocedure

Inschrijving

U kunt zich met het bijgevoegde inschrijfformulier aanmelden voor de conferenties, cursussen en studie(mid)dagen. Indien u meer inschrijfformulieren nodig heeft, kunt u het inschrijfformulier kopiëren. U kunt zich ook inschrijven op onze website: www.aps.nl/havovwo.

Inschrijven kan tot uiterlijk twee weken voor aanvang van de conferentie, cursus of studie(mid)dag. Nadat u zich heeft opgegeven, ontvangt u een bevestiging van uw inschrijving. Uiterlijk één week voor aanvang van de betreffende activiteit ontvangt u een uitnodiging met concrete gegevens en een routebeschrijving.

Minimum- en maximaantal deelnemers

Voor het beschreven aanbod geldt steeds een minimum- en een maximaantal deelnemers. Dat betekent dat een activiteit waarvoor te weinig belangstelling is, niet door zal gaan. Wanneer voor een activiteit het aantal belangstellenden groter is dan wij kunnen plaatsen, kan het gebeuren dat wij u moeten teleurstellen. Het is daarom van belang dat u zich tijdig aanmeldt.

Certificaten

Bij alle conferenties, cursussen en studie(mid)dagen wordt aan de deelnemers een certificaat van deelname uitgereikt. U dient daartoe de gegevens op het inschrijfformulier volledig en correct in te vullen.

Annuleringsvoorwaarden

- * Annulering van een inschrijving dient *schriftelijk* te gebeuren.
- * Als annuleringsdatum geldt de datum waarop de annulering bij APS-havo/vwo binnenkomt.
- * De kosten verbonden aan de annulering zijn de volgende:
 - bij annulering tot vier weken voor aanvang van de conferentie, cursus of studie(mid)dag wordt €20,- aan administratiekosten gerekend;
 - bij annulering vanaf vier weken tot tien dagen voor de aanvang van de conferentie, cursus of studie(mid)dag wordt 50% van de deelnemersbijdrage in rekening gebracht;
 - bij annulering binnen tien dagen voor aanvang van de conferentie, cursus of studie(mid)dag wordt 100% van de deelnemersbijdrage in rekening gebracht.

U kunt zich in alle gevallen zonder kosten laten vervangen door een collega.

